

PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Neuadd y Sir, Rhuthun a thrwy gynhadledd fideo, Dydd Mercher, 23 Tachwedd 2022 am 9.30 am.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Ellie Chard, Justine Evans a Carol Holliday

Aelodau Lleyg Paul Whitham, Nigel Rudd a Dave Stewart

Aelodau Cabinet– Y Cyngorydd Gwyneth Ellis – Aelod Arweiniol dros Cyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol.

Y Cyngorydd Julie Matthews – Aelod Arweiniol Strategaeth Gorfforaethol, Polisi a Chydraddoldeb.

HEFYD YN BRESENNOL

Cyfarwyddwr Corfforaethol: Llywodraethu a Busnes – Swyddog Monitro (GW), Pennaeth Gwasanaethau Cyllid ac Eiddo (Adran 151) (SG), Prif Archwilydd Mewnol (BC), Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro - Strategaeth a Pherfformiad, Prosiectau, Newid Hinsawdd, Datblygu Cymunedol, Archwilio Mewnol (NK), Pennaeth Dros Dro Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd (LJ), Pennaeth Dros Dro Gwasanaethau Gwella Busnes a Moderneiddio (BE), Swyddog Cynllunio Strategol a Pherfformiad (EH), Prif Gyfrifydd (RE), Archwilydd (SW), Gweinyddwr Pwyllgor (SLW) (Gwesteiwr Zoom) a Gweinyddwr Pwyllgor (SJ & NH).

Roedd cynrychiolwyr Archwilio Cymru, Mike Whiteley a Gwilym Bury hefyd yn bresennol.

1 YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cynghorwyr Elfed Williams, Merfyn Parry a Mark Young.

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Datganodd y Cadeirydd, yr aelod lleyg David Stewart ddiddordeb personol yn eitem agenda 5 – Cofrestr Risg Gorfforaethol gan ei fod yn aelod o bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam y cyfeiriwyd ato yn y papurau. Hysbysodd y pwyllgor o ran eitem Agenda 9 - Datganiad Cyfrifon yr oedd yn aelod o Gronfa Bensiwn Clwyd yr oedd yn ei dderbyn.

3 MATERION BRYD

Doedd dim eitemau bryd.

4 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a gynhaliwyd ar 04 Hydref 2022 i'w hystyried.

Tudalen 8 – Cofnodion – Cadarnhaodd y Prif Archwilydd Mewnol fod modiwl hyfforddi ar-lein CLILC yn faes hyfforddi ar wahân i Reoli'r Trysorlys. Roedd y modiwl ar-lein mewn perthynas â gwaith y pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn gyffredinol. Cadarnhaodd unwaith y byddai'r modiwl ar gael y byddai'n rhoi gwybod i'r aelodau.

Tudalen 13 – Rhaglen Gwaith Llywodraethu ac Archwilio Ymlaen - Cadarnhaodd y Cadeirydd ei fod wedi gofyn am adroddiadau Diogelwch Tân blynyddol yn y dyfodol, bod manylion pellach am gydymffurfio mesurau tân wedi'u cynnwys.

PENDERFYNWYD, yn amodol ar yr uchod fod cofnodion y pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a gynhaliwyd ar 04 Hydref 2022 yn cael eu derbyn a'u cymeradwyo fel cofnod cywir.

5 COFRESTR RISG CORFFORAETHOL

Diolchodd y Cadeirydd i'r swyddogion a'r Aelod Arweiniol am yr adroddiad manwl. Cydnabyddodd y gwaith manwl a ymgorfforwyd yn y gofrestr a nododd y gallai fod o fudd i gael sesiwn hyfforddi yn y dyfodol ar y Gofrestr Risgiau.

Cyflwynodd y Cynghorydd Julie Matthews, yr Aelod Arweiniol dros Strategaeth Gorfforaethol, Polisi a Chydraddoldeb, yr adroddiad i roi diweddariad ar yr Adolygiad o'r Gofrestr Risg Gorfforaethol, mis Medi 2022. Gofynnodd yr adroddiad i Lywodraethu ac Archwilio adolygu'r risgiau sy'n wynebu'r cyngor a'r datganiad archwaeth risg.

Datblygwyd a pherchnogaeth y Gofrestr Risg Gorfforaethol gan yr Uwch Dîm Arwain (UDA) a'r Cabinet. Cafodd ei adolygu ddwywaith bob blwyddyn gan y Cabinet yn Sesiwn Briffio'r Cabinet.

Cadarnhaodd y Swyddog Cynllunio a Pherfformiad Strategol, Emma Horan bod yr adroddiad yn gofyn am sicrwydd gan aelodau bod rheoli risg wedi cael ei reoli'n briodol. Cafodd diweddariad o'r adolygiad diweddaraf ei gynnwys hefyd. Roedd y datganiad archwaeth risg yn edrych ar lefel yr archwaeth oedd gan yr awdurdod wrth geisio ei amcanion. Gofynnodd swyddogion am gymeradwyaeth yr aelodau am welliant i'r datganiad.

Clywodd aelodau fod rhai risgiau o fewn y gofrestr risg wedi'u dwysáu gan gynnwys Risg 01- Diogelu lle roedd swyddogion wedi rhoi rheolaethau rheoli ychwanegol ar waith i reoli'r risgiau. Roedd UDA yn adolygu'r risg yn fisol, yn enwedig gan ganolbwyntio ar reolaethau sy'n cael eu gweithredu i reoli'r risg.

Amlygwyd bod y Gofrestr Risg Gorfforaethol wedi dod yn gysylltiedig iawn â nifer o risgiau'n croesi drosodd.

Roedd adolygiad o'r newidiadau i'r risgiau wedi ei gynnwys yn yr adroddiad dan sylw.

Adolygiad o'r Gofrestr Awydd Risg, gydag aelodau'r Cabinet i adolygu'r gofrestr i sicrhau bod y lefel gywir o risg yn cael ei mabwysiadu. Roedd y pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn gyfrifol am y broses a methodoleg y strategaeth risg. Oherwydd y sefyllfa economaidd sy'n newid, cynigiwyd diwygio'r awydd risg minimalaidd mewn perthynas â'r Gweithlu: Telerau ac Amodau i awydd pwylllog, i adlewyrchu'r ffordd yr ydym yn 'ystwytho' prosesau recriwtio – mewn ffordd ddiogel – i leddfu heriau wrth lenwi rolau. Y rheswm am y newid hwn oedd ceisio datrys y problemau oedd yn wynebu recriwtio a chadw staff, roedd angen i'r prosesau hynny fod yn fwy hyblyg.

Yn ystod trafodaethau gwnaed y pwyntiau canlynol –

- Amlygir risgiau yn ystod sgysiau yn ystod yr adolygiadau dwyfol gyda UDA a'r Cabinet. Mae nifer o ffactorau yn cael eu hystyried a'u trafod wrth adolygu risgiau newydd. Gellir hefyd adnabod risgiau drwy wasanaethau sy'n codi pryderon i uwch swyddogion.
- Risg gynhenid yw'r lefel amlygiad llawn o'r risg honno gyda'r sgôr risg gweddilliol a ystyriwyd y camau lliniarol sydd ar waith. Byddai unrhyw bryderon ar gyflawni'r camau gweithredu yn cael eu hadolygu yn y cyfarfod ddwywaith y flwyddyn. Cynhaliwyd cyfarfod a sgwrsio gydag adran, swyddogion ac Aelodau Arweiniol pan nodir risg newydd.
- Mae camau lliniaru newydd yn cael eu monitro gan gynlluniau busnes gwasanaeth.
- Cadarnhaodd y Swyddog Monitro fod y wybodaeth a geir yn eitem 11 ar yr agenda yn berthnasol wrth drafod y gwelliant i'r awydd am risg ac fe gadarnhaodd os oedd aelodau'n cyfeirio at yr wybodaeth honno a oedd yn rhesymol.
- Nododd yr aelodau y cysylltedd agos rhwng nifer o'r risgiau. Roedd hyn oll wedi cyfrannu at yr heriau oedd yn wynebu'r awdurdod.
- Nododd swyddogion awgrym aelodau o fap lluniau neu fwrdd i nodi newidiadau neu symudiadau risg ac y byddai'n eu hystyried gyda'r tîm.
- Trefnwyd adroddiad ar gyfer cyfarfod pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio mis Ionawr ar recriwtio a chadw staff. Clywodd yr aelodau hefyd bod archwilio mewnlol hefyd yn cynnal adolygiad ar recriwtio a chadw staff a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r pwyllgor ar ôl cael ei gwblhau.]
- Roedd trafodaethau rhanbarthol a Chenedlaethol wedi'u cynnal gyda sylwadau o Sir Ddinbych yn bresennol. Roedd y cyfarfodydd hynny wedi bod i drafod materion recriwtio a chadw staff ar draws y gwahanol awdurdodau a phartneriaid.
- Cafodd adroddiad gan Archwilio Cymru ar faterion y gweithlu ei gyhoeddi yn gynharach yn y flwyddyn.
- Mae risgiau'n dod i'r amlwg ar y gofrestr Gorfforaethol pan fydd yn amlwg gyntaf. Roedd y risgiau a restrir i'w dileu yn hanesyddol ac roedd y camau a'r risgiau wedi'u cynnal a'u hadolygu.
- Awgrymodd yr aelodau effaith o ddiwylliant negyddol i'w ychwanegu o bosibl at y risg sy'n gysylltiedig â thwyll. Cadarnhaodd swyddogion y bydden nhw'n tynnu'r awgrym i ffwrdd er mwyn trafod gyda pherchennog y risg.

Diolchodd y Cadeirydd i'r swyddogion am yr adroddiad manwl ac atebion i sylwadau a phryderon yr aelodau. Roedd yr aelodau'n gytûn am rywfaint o hyfforddiant ychwanegol ar y Gofrestr Risg Corfforaethol.

PENDERFYNWYD, bod aelodau'n nodi'r risgiau, y sgoriau a'r rheolaethau sydd wedi'u cynnwys yn y Gofrestr Risg Gorfforaethol (atodiad 1), gan gynnwys statws pob risg yn erbyn ein Datganiad Archwaeth Risg (atodiad 2). Hefyd, mae'r pwyllgor yn ystyried y datganiad archwaeth risg ac yn derbyn y diweddariad ar lafar ar unrhyw newidiadau (atodiad 2).

Roedd pob aelod yn gytûn i gymeradwyo'r cynnig i ddiwygio'r Datganiad Archwaeth Risg Corfforaethol.

Oherwydd materion technegol gwelwyd toriad cysur 5 munud (10.32. a.m.)

Ailgoncrodd y cyfarfod am 10.38 y bore.

6 ADRODDIAD BLYNYDDOL SIRO

Roedd yr Uwch Berchennog Risg Gwybodaeth Dros Dro (SIRO) yn tywys aelodau drwy'r adroddiad blynyddol (a gylchredwyd yn flaenorol).

Diolchodd y Cadeirydd i'r swyddog am yr adroddiad a chadarnhaodd ei fod yn rhoi dyfnder a gwybodaeth i'r aelodau ar ganllawiau gwybodaeth y Cyngor.

Fe'i eglurwyd i aelodau'r SIRO oedd yr unigolyn oedd yn gyfrifol am yr holl lywodraethu gwybodaeth ar draws y cyngor. Dywedodd y SIRO ei fod wedi ymgymryd â'r rôl ym mis Ebrill 2022.

Roedd yr adroddiad yn ymdrin â'r cyfnod rhwng Ebrill 2021 a Mawrth 2022. Rhoddodd wybodaeth am lywodraethu gwybodaeth y Cyngor. Roedd yn cynnwys gwybodaeth am dorri data'r Ddeddf Diogelu Data sydd wedi bod yn destun ymchwiliad gan y SIRO. Pwysleisiwyd bod Polisi Diogelu Data'r Cyngor yn gofyn am adroddiad blynyddol ar gynydd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio er mwyn caniatáu goruchwyliaeth aelodau o'r broses.

Roedd cynnydd mewn buddsoddiad i reoli data yn ddiogel wedi caniatáu i wybodaeth ychwanegol gael ei chynnwys yn yr adroddiad. Gan gynnwys:

- Ymgysylltu mwy ag Ysgolion
- Amser swyddog penodol ychwanegol ar gael mewn Gwasanaethau Cyfreithiol
- Cywaith traws-gyngor effeithiol ar ffurf y Grŵp Llywodraethu Gwybodaeth, dan gadeiryddiaeth Uwch Swyddog Risg Gwybodaeth y Cyngor
- Codi ymwybyddiaeth ar draws yr holl wasanaethau trwy hyfforddiant a chefnogaeth bwrpasol

Clywodd yr aelodau er bod y traethau data buddsoddi ychwanegol wedi digwydd o hyd. Ei farn ef, o ystyried faint o ddata sy'n cael ei drin a'i drosglwyddo roedd nifer y toriadau yn isel.

Rhwng Ebrill 2021 a Mawrth 2022, cofnodwyd bod 36 achos o dorri rheolau yn gynydd o 14 o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Roedd yn gynydd sylweddol; fe wnaeth y SIRO sylw fod ganddo bryder y gallai fod yn gysylltiedig â'r newid mewn amgylchedd gwaith. Roedd gwaith o amgylch atebion ar gyfer hyn yn cael ei wneud gan gynnwys ymchwil yn y defnydd o gyfeiriadau e-bost wedi'u llenwi gan auto wrth anfon e-byst. Roedd hyfforddiant ymwybyddiaeth yn cael ei ddarparu mewn ardaloedd lle'r oedd yr awdurdod yn torri rheolau yn uwch.

Arweiniodd y SIRO aelodau drwy'r pryderon a'r ystadegau oedd wedi eu cynnwys yn yr adroddiad.

Diolchodd y Cadeirydd i'r SIRO am y cyflwyniad a'r adroddiad manwl. Diolchodd yr aelodau i'r SIRO am y tablau manwl yn yr adroddiad oedd yn dangos y duedd am yr 8 mlynedd flaenorol.

Clywodd yr aelodau pan gafodd torri data ei gofnodi ei fod wedi ei gyflwyno i banel mewnol yn cynnwys Swyddogion. Yn y panel hwnnw a benderfynodd os oedd angen gwaethygu'r toriad. Pe bai'n cael ei ddwysáu i'r SIRO byddai cyfarfod pellach yn cael ei gynnal gyda'r gwasanaeth ac yn gyfreithlon ar gyfer unrhyw atgyfeiriadau pellach i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth a allai fod eu hangen.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn nodi cynnwys adroddiad blynyddol yr Uwch Berchennog Risg Gwybodaeth.

7 PROSES GYFALAF A DYFODOL Y GRŴP BUDDSODDI STRATEGOL

Cyflwynodd yr Aelod Arweiniol dros Gyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol ynghyd â'r Pennaeth Cyllid yr adroddiad i'r pwyllgor (a gylchredwyd yn flaenorol).

Rhoddodd pwrpas yr adroddiad ddiweddariad i aelodau ar y broses arfaethedig o osod cyllideb cyfalaf newydd a newidiadau drafft i Gylch Gorchwyl ac enw'r Grŵp Buddsoddi Strategol. Roedd y Cabinet o blaid y newidiadau arfaethedig.

Cyfarwyddwyd yr aelodau at adran 4 o'r adroddiad clawr a oedd yn rhoi manylion am y rhesymau dros newid. Un o'r rhesymau cryfaf dros newid oedd mabwysiadu dull mwy strategol o adolygu ceisiadau cyfalaf. Nod y cynnig oedd lleihau'r siawns o adolygu ceisiadau ar wahân i gasglu'r ceisiadau i broses flynyddol. Er mwyn caniatáu i'r penderfyniadau gorau gael eu gwneud o ran cyllid cyfalaf.

Roedd y cynnig yn cynnwys grŵp newydd o'r enw'r Grŵp Craffu Cyfalaf i gael ei greu. Byddai'r grŵp yn craffu ar achosion busnes a chyllidebau cyfalaf. Ni fyddai'r grŵp yn gwneud unrhyw benderfyniadau. Pe na bai'r grŵp yn cefnogi prosiect, gallai barhau i gael ei ddarparu i'r Cabinet i'w drafod a'i ddatrys.

Pe bai aelodau o blaid y newidiadau arfaethedig a chytunodd y Cabinet ym mis Rhagfyr y byddai angen diwygio'r cyfansoddiad. Clywodd yr aelodau hefyd y byddai pecyn cyfarwyddyd llawn yn cael ei greu ar gyfer swyddogion prosiect a gwasanaethau pe bai'n cael ei gymeradwyo. Felly er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â'r broses a sut i gwblhau'r achos busnes.

Roedd yr adroddiad hefyd yn cynnwys manylion y cynnig i gael trefniadau cymeradwyo ar wahân ar gyfer prosiectau sy'n cael eu hariannu'n llawn gan grantiau ac o dan £250k. Roedd ymchwil wedi digwydd i weld beth oedd awdurdodau lleol eraill yn ei ganiatáu.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Aelod Arweiniol a'r Pennaeth Cyllid am y cyflwyniad manwl i'r cynigion.

Ar ôl y cyflwyniad bu aelodau'n trafod y canlynol yn fanylach:

- Cytunodd y Pennaeth Cyllid fod angen i'r adroddiad gynnwys cyfeirio at y cynlluniau ariannu grantiau o 100%.
- Byddai geirfa o gymorth ac yn fuddiol i ddarllenydd yr adroddiad. Gan gynnwys crynodeb byr yn esbonio pob terminoleg.
- Roedd y broses a gynhwysir yng nghyfansoddiad y cyngor yn caniatáu i'r Cabinet gymeradwyo cynlluniau cyfalaf unigol, gyda'r Cynllun Cyfalaf blynyddol yn gofyn am gymeradwyaeth gan y Cyngor llawn. Ar hyn o bryd mae prosiectau o dan £1mil gallai'r Grŵp Buddsoddi Strategol gael sêl bendith, pe bai'n rhaid i dros £1mil Cabinet gymeradwyo a thros £2mil roedd yn rhaid i'r cynnig gael ei gyflwyno a'i gymeradwyo gan y Cyngor llawn.
- Byddai'n rhaid cyflwyno holl gynigion y prosiect nad ydynt yn cael arian grant llawn i'r Grŵp Craffu Cyfalaf.
- Roedd disgwyl i'r gyllideb gyfalaf gael ei gosod ym mis Rhagfyr ar gyfer cymeradwyaeth y Cabinet ym mis Ionawr.
- Codwyd ychwanegiad awgrymedig at swyddogaethau craidd elfen Grŵp Craffu Cyfalaf yr adroddiad. Awgrymwyd bod 'cyfeirio at brofiadau o benderfyniadau/ prosiectau blaenorol' yn cael eu mewnosod ar ddechrau'r pwynt bwled cyntaf. Cadarnhaodd y Pennaeth Cyllid y byddai ganddo olwg ar yr adran i sicrhau bod profiad blaenorol yn cael ei gynnwys fel swyddogaeth graidd.
- Pwysleisiwyd i'r aelodau bod cais wedi'i wneud i Archwilio Mewnol i gwblhau adolygiad gan gynnwys cyn ac ar ôl ei weithredu pe bai'n cael ei gymeradwyo. Cadarnhaodd y Prif Archwilydd Mewnol fod archwiliad bach wedi'i drefnu.
- Byddai'r Grŵp Craffu Cyfalaf newydd yn cynorthwyo gyda'r gefnogaeth o roi'r achosion busnes at ei gilydd, gan roi amser i'r aelodau baratoi'r achosion.
- Cadarnhawyd pe bai Cadeirydd y grŵp o'r farn bod cynnig angen cymeradwyaeth y Cabinet y gellid ei gyflwyno i'r Cabinet i'w drafod.
- Nodwyd costau cynyddol chwyddiant a sut y gallai hynny effeithio ar gynnig.

Diolchodd aelodau i'r Pennaeth Cyllid am yr ymatebion manwl i sylwadau a phryderon aelodau.

PENDERFYNWYD bod y pwyllgor yn gytûn i fwrw ymlaen â'r broses ymgynghori a gwneud penderfyniadau a bu'r pwyllgor yn trafod a thrafod y newidiadau i'r broses gyfalaf gan gynnwys y cylch gorchwyl i'w adrodd yn ôl i'r Cabinet.

8 DIWEDDARIAD AR BROSES GYLLIDEB

Cyflwynodd y Pennaeth Cyllid adroddiad diweddarau proses y gyllideb (a gylchredwyd yn flaenorol). Amlygwyd, yn yr atodiad atodedig, fod y ffigyrau a

ddyfynnwyd ychydig yn hen, oherwydd y dyddiad cau ar gyfer yr adroddiadau. Roedd y ffigyrau'n cynnwys yn gipolwg ar adeg ysgrifennu.

Cafodd yr aelodau eu tywys i'r amserlen, oedd yn nodi'r amserlen dynn ar gyfer proses gyllideb 2023/24. Cadarnhawyd bod cyfarfodydd cyllideb y gwasanaeth wedi dod i ben. Dywedodd y Pennaeth Cyllid ei fod yn falch o gyflwyno'r cyfarfodydd hynny a'r trafodaethau a ddigwyddodd.

Ar 17 Tachwedd - Datganiad yr Hydref Llywodraeth y DU cafodd ei ryddhau. Rhoddodd hyn y gyllideb a ragwelwyd i'r awdurdod am y ddwy flynedd nesaf. Pwysleisiwyd mai'r sefyllfa orau oedd anghyfartaledd o gyllid disgwylidig gan y llywodraeth a chwyddiant a phwysau demograffig.

Roedd sesiynau ar gyfer grwpiau gwleidyddol wedi eu trefnu i drafod y broses gyllidebol ynghyd ag unrhyw awgrymiadau neu bryderon.

Roedd gweithdy'r Cyngor wedi ei drefnu ar gyfer 17 Ionawr i frifio aelodau ar y cynigion posib ar gyfer y setliad cyllideb ar gyfer 2023/24 a 2024/25. Roedd y cynigion wedi cynnwys defnyddio arian wrth gefn yn 2024/25. Byddai hyn yn rhoi amser i wasanaethau adolygu a cheisio arbedion.

Cafodd yr aelodau eu tywys drwy'r senarios o fewn yr adroddiad eglurhaol. Ei farn ef oedd y canlyniad tebygol fyddai'n cyd-fynd â senario un. Dyma fanylion y ddwy warchodfa oedd ar gael at ddibenion cefnogi'r gyllideb:

- Cronfa Lliniaru Cyllideb – a oedd ar hyn o bryd yn £4.85m

- Cronfeydd wrth gefn Unearmarked – polisi mabwysiedig i gadw £5m heb ei glustnodi

Gwelwyd wrth gefn. Ar hyn o bryd roedd y gwerth yn £7.1m.

Clywodd yr aelodau bod nifer o ffactorau allai newid yn dibynnu ar ganllawiau a ffigyrau gan Lywodraeth Cymru. Pwysleisiodd y pwysigrwydd i ddechrau'r gwaith o adolygu a dod o hyd i arbedion ar gyfer 2024/25.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Pennaeth Cyllid am yr adroddiad ysgrifenedig da. Mewn ymateb i sylwadau'r aelodau trafodwyd y pwyntiau canlynol yn fanylach:

- Nododd yr aelodau pa mor anodd a heriau oedd yn wynebu'r adran gyllid a chanmolodd waith y swyddogion dan sylw.
- Y cynllun posib arfaethedig ar gyfer 2024/ 25 oedd y byddai'r RSG yn codi 3.5%, roedd y cynnig presennol yn cynnwys treth cyngor i godi 3.8%- roedd yn pwysleisio bod y ffigwr yn cael ei adolygu. Roedd cynnydd mewn ffioedd a thaliadau wedi cael ei awgrymu er bod nifer o gyfyngiadau yn gysylltiedig â'r cynnig hwn. Gallai newid o bosib yn ystod y broses.
- Cadarnhaodd y Pennaeth Cyllid ei fod wedi cynhyrchu rhagolwg 3-5 mlynedd. Yn aml gall cynllunio yn y dyfodol fod yn anodd ei ragweld oherwydd y ddibyniaeth ar gyllid Cyfalaf.
- Y gred oedd bod y cyllid wrth gefn gwerth £5m yn lefel briodol o arian. Roedd wedi'i gael o gyfatebiaeth 2% o wariant refeniw net. O fewn y Datganiad o gyfrifon, manylwyd ar ddadansoddiad manwl o'r holl arian wrth gefn. Roedd hyn yn cynnwys rhywfaint o arian a ddyrannwyd ar gyfer cynlluniau penodol.
- Roedd yna warchodfa a argymhellir o 4% ar gyfer y Cyfrif Refeniw Tai. Roedd hyn yn cael ei adolygu ar hyn o bryd er mwyn gallu cael ei ostwng.

Roedd incwm a dderbyniwyd trwy'r cyfrif hwn yn bennaf o rent felly roedd yn haws ei ragweld na lefel y cyllid Cyfalaf.

- Nid oedd y gwaith cenedlaethol o gasglu cyfraddau annomestig a chyfradd busnes a reallocation yn seiliedig ar gasgliad lleol. Cafodd casgliadau eu gwneud ar ran Llywodraeth Cymru gafodd eu cyfuno gyda'i gilydd er mwyn cynorthwyo cefnogaeth y grant cymorth refeniw.
- Byddai angen ymgynghori gyda busnesau lleol i ddarparu gwybodaeth ychwanegol am y gyllideb. Gellid gwella dealltwriaeth y cyhoedd ar y gyllideb a gwasanaethau hefyd. Roedd y broses ymgynghori wedi bod yn anodd oherwydd ansicrwydd lefel y cyllid a fyddai'n cael ei gael.
- Ar hyn o bryd roedd yr Ardoll Ymwelwyr yn ymgynghori yn Llywodraeth Cymru, Sir Ddinbych oedd wedi paratoi a chyflwyno ymateb. Roedd pryderon gan swyddogion wedi bod ynglŷn â darparu'r cynllun posib hwnnw.
- Byddai gwybodaeth am y premiwm treth cyngor ail gartrefi yn cael ei roi i'r aelodau yn fuan. Doedd dim newid arfaethedig i'r lefel ar gyfer 2023/24, oedd ar hyn o bryd yn dreth ychwanegol o 50%.
- Cynigiodd aelodau'r pwyllgor gefnogaeth i'r Pennaeth Cyllid, yn enwedig pan wnaed penderfyniadau anodd. Gofynnodd y Pennaeth Cyllid i'r aelodau gadw mewn cof y cefndir ariannol wrth adolygu adroddiadau a'r sgil bosib ar effaith ar ariannu gwasanaethau eraill yn y cyngor. Byddai'n rhaid i lefel darparu gwasanaethau newid yn y blynyddoedd sydd i ddod. Ni fyddai'r lefel bresennol o wasanaethau yn opsiwn pe bai'r rhagamcanion presennol o gyllid yn cael eu derbyn yn 2024/25.

Diolchodd yr aelodau i'r Pennaeth Cyllid am yr ymateb manwl i bryderon aelodau. Yn dilyn y drafodaeth, roedd;

PENDERFYNWYD, bod aelodau

- I. Nodwyd a thrafod yr amserlen gyllideb ddiweddaraf ar gyfer gosod y gyllideb ar gyfer 2023/24 a 2024/25;*
- II. Nododd y rhagolygon cyllideb diweddaraf ar gyfer sefyllfa'r gyllideb ar gyfer 2023/24 a 2024/25;*
- III. Cytunodd i gynnwys y wybodaeth ddiweddaraf am y Broses Gyllideb yng nghyfarfod Ionawr 2023.*

9 Y NEWYDDION DIWEDDARAF AM DDATGANIAD O GYFRIFON 2021/22

Cyflwynodd y Pennaeth Cyllid Mike Whiteley o Archwilio Cymru a oedd hefyd yn bresennol i gyflwyno'r adroddiad i aelodau.

Roedd yr adroddiad yn egluro'r rhesymau pam nad oedd y Datganiad Cyfrifon ar gyfer 2021/22 yn cael eu cyflwyno i'r pwyllgor. Nid oedd y Datganiad Cyfrifon cymeradwy mewn sefyllfa i'w gyflwyno, yn bennaf oherwydd nad oedd yr isadeiledd a'r asedau a gyhoeddwyd wedi'u datrys.

Dywedodd y Pennaeth Cyllid ei fod yn deall barn Archwilio Cymru ddim am lofnodi'r cyfrifon heb y ddeddfwriaeth newydd.

Y gobaith oedd y byddai'r cyfrifon yn barod ar gyfer cyfarfod nesaf y pwyllgor.

Cadarnhaodd cynrychiolydd Archwilio Cymru, ei fod yn fater ledled y wlad nad oedd wedi'i gyfyngu i Gymru. Gyda phryderon tebyg wedi'u codi gan archwilwyr mewn ardaloedd eraill o'r DU. Ar ôl pasio'r ddeddfwriaeth byddai'r tîm technegol yn asesu canllawiau ar gyfer archwilwyr.

Atgoffwyd aelodau o'r pryder a godwyd yn y datganiad drafft o gyfrifon ynghylch chwyddiant cynyddol. Felly cael effaith ar werthoedd asedau a'r rhai sy'n cael eu disodli o'r gost. Roedd dull y cytunwyd arni gydag Archwilio Cymru wedi dechrau mynd i'r afael â'r pryderon.

Clywodd yr aelodau am y berthynas bositif rhwng swyddogion Sir Ddinbych ac Archwilio Cymru. Rhoddwyd diolch i bob plaid am barhau i weithio'n agos.

Diolchodd y Cadeirydd i'r swyddogion am y diweddariad gan obeithio y byddai'r cyfrifon yn barod ar gyfer y cyfarfod nesaf.

PENDERFYNWYD bod aelodau'n nodi'r diweddariad cynnydd ar Ddatganiad Cyfrifon 2021/22.

10 RHAGLEN GWAITH PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cyflwynwyd Rhaglen Waith Ymlaen y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio (FWP) i'w hystyried (a gylchredwyd yn flaenorol).

Cadarnhaodd y Swyddog Monitro adroddiad diweddarau Proses y Gyllideb i'w ychwanegu at fis Ionawr 2023.

Dylai'r adroddiad o'r enw disgrifiad cynllunio'r gweithlu fod i ganolbwyntio ar recriwtio a chadw staff.

Nodwyd bod swyddogion yn obeithiol y byddai'r Datganiad Cyfrifon ar gael ar gyfer cyfarfod mis Ionawr.

Cadarnhaodd y Swyddog Monitro y byddai'n cysylltu â chydweithwyr i ddod o hyd i ddyddiad addas ar gyfer adroddiad ar y broses gwynion a'r Hunan-asesiad Perfformiad i'w gynnwys yn yr FWP.

PENDERFYNWYD hynny, yn amodol ar gynnwys yr ychwanegiad uchod nodir rhaglen waith ymlaen y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

11 ADRODDIAD GWYBODAETH - MATERION RECRIWTIO A CHADW STAFF MEWN GWASANAETHAU CYMDEITHASOL

Eglurodd y Cadeirydd fod yr adroddiad er gwybodaeth.

PENDERFYNWYD, bod aelodau wedi nodi cynnwys yr adroddiad gwybodaeth.

Canmolodd y Cynghorydd Bobby Feeley y Cadeirydd a'r aelodau annibynnol am y cwestiynau manwl a'r ddadl a godwyd yn ystod y cyfarfod.

Daeth y cyfarfod i ben am 12.40 p.m.